

BELGE

V. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 12-16 Ekim 1996-İstanbul

Günümüzün sağlık anlayışı "çağdaş halk sağlığı anlayışı"dır. Bu anlayışa göre, sağlık hizmeti insanlara sadece hastalandıkları zaman verilen bir hizmet değil; insanlar hastalanmadan önce sağlığı koruyan ve geliştiren, hastalandıklarında tedavi eden, süregelen ve sakat bırakıcı hastalıklarda da rehabilite edici çalışmalar yapan tümelci bir yaklaşımdır.

Bugün Türkiye'nin sağlık düzeyi olarak içinde bulunduğu durum kabul edilebilecek bir olgu değildir. Bulaşıcı hastalıkların hızları çağımıza uymayacak şekilde artmakta, aşı gibi en temel koruyucu hizmetlerin oranları ise giderek azalmaktadır. Doğu-Batı, Kır-Kent ve Gecekondu-Kent ayırımı giderek derinleşmektedir. Bunun da ötesinde, sorunun kendisi ülkeyi yönetenlerden, ülkenin siyasal ve ekonomik yapısından kaynaklanmaktadır. Bu yapılanma çağdaş halk sağlığı anlayışının önemini kavrayamamış, halk sağlığı ile ilgili en önemli yapıları, kurumları, yasaları ve tıp öğrencilerinin birinci basamak sağlık hizmetini en iyi öğrenebilecekleri üniversitelerin eğitim-araştırma bölgelerini desteksiz bırakmıştır. Biriken sorunlar, sağlık yönetimine ve örgütlenmelerine bilimsel anlamda yaklaşmayan ve bu bilim dallarının eğitimini almamış sağlık yöneticilerinden kaynaklanmaktadır.

Böyle bir ortamda halk sağlığı uzmanlarının ve alacakları eğitimin değeri daha da artmıştır. Çünkü, halk sağlığı uzmanı, toplumun sağlık sorunlarını saptayabilen, ülke koşullarına uygun ve geçerli çözüm önerileri getirebilen, sık görülen hastalıkların kontrolünü düzenleyebilen, sorunların kaynağını saptayabilecek halk sağlığı araştırmaları planlayıp yürütebilen ve sağlık personelini eğitip, yönetebilen bir uzman demektir.

Amaç; herkesin, sağlık hizmetlerini gereksinimi olduğu anda ve gereksinimi olduğu kadar alabilmesini sağlamak ve daha sağlıklı bir toplum yaratabilmektedir. Bu amacı gerçekleştirmekte en önemli görev halk sağlığı mesleğine düşmektedir. Bu sorumluluğunun bilincinde olan halk sağlıkçıları olarak V. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde şu kararlar alınmıştır:

1. Türkiye'de Dünya Bankası destekli olarak yürütülen sağlıkta özelleştirme çalışmaları kabul edilemez sonuçlara yol açacaktır. Ülkemizde gelir dağılımı giderek bozulmakta, sınıflar arası eşitsizlikler giderek artmaktadır. Bu koşullarda yapılacak özelleştirmeler halkın sağlık hizmetlerinden yararlanımını daha da azaltacaktır.

2. Hizmet sunumunda getirilmesi düşünülen aile hekimliği uygulaması, günümüz sağlık sisteminde en kuşkululu ilişkilerin olduğu ve çok kötü kullanılan muayenehanecilik sisteminin daha da yaygınlaştırılmasına ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin çok ciddi bir darbe yemesine yol açacaktır. Aile hekimleri muayenehanelerine kapalı, sağlıklı insanı izleyemeyen, gezici hizmet veremeyen, sektörler arası işbirliği yapamayan, toplum katılımını sağlayamayan hekimler olarak kalacaklardır.

3. Türkiye'de sağlık hizmetlerinin sunumunda en gerçekçi yol; var olan 224 sayılı "Sosyalleştirme Yasası"nın ilk günkü hali ile uygulanması olacaktır. Yasanın başarısız gibi görünmesinin temel nedenleri, tam gün çalışma, sevk zinciri gibi çok önemli bazı maddelerinin iptal edilmesi veya uygulanmaması, siyasal iktidarların hiçbirinin yeterli parasal desteği sağlamamasıdır.

4. Sağlık hizmetlerinin finansmanı herkesten gelirine göre alınan vergilerle oluşturulmuş genel bütçeden sağlanmalıdır. Genel sağlık sigortası uygulaması, dar gelirli memur ve işçi kesiminden tekrar vergi alınmasına yol açacak çağ dışı bir uygulama olacaktır.

5. Halk sağlığı eğitiminde tıp öğrencileri ve asistanlar açısından çok büyük bir önem taşıyan üniversitelerin Eğitim ve Araştırma Bölgeleri yönetim açısından tekrar Halk Sağlığı Anabilim Dallarına bağlanmalı ve her tıp fakültesinde bir Eğitim ve Araştırma Bölgesi kurulmalıdır.

6. Mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitiminde büyük bir önemi olan ulusal bir halk sağlığı akademisi veya halk sağlığı okulu açılmalıdır. Daha önce bu görevi gören Refik

Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü tekrar eski yapısına büründürülmelidir.

7. Halk sağlığı asistan eğitiminin daha da iyileştirilebilmesi için uzmanlık tüzüğünde süre ve rotasyonlarla ilgili yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Buna bağlı olarak halk sağlığında yan dal uzmanlık alanları (üst ihtisas dalları) açılmalıdır.

8. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminde halk sağlığı eğitiminin düzeltilebilmesi için, tıp fakültelerindeki kuramsal ve uygulamalı halk sağlığı ders saatleri artırılmalı, sınıflar arasında dikey ve yatay entegrasyonlar sağlanmalıdır. Eğitimin niteliğinin artabilmesi için tıp öğrencisi sayısı azaltılmalı, halk sağlığı öğretim üyesi sayısı artırılmalıdır.

9. Mezun olan hekimlerin büyük çoğunluğunun sağlık ocaklarında çalıştığı gözönüne alınarak Sağlık Bakanlığı ile Halk Sağlığı Anabilim Dalları arasında işbirliği yapılmalı ve tıp eğitiminde köklü düzeltmelere gidilmelidir. Sağlık Bakanlığı temel sağlık hizmetlerini bilen ve uygulayabilecek, yeterli bir halk sağlığı eğitimini almış hekimler çalıştırma yoluna gitmeli ve bunu açıkça tıp fakültelerine bildirmelidir.

10. Halk sağlığı uzmanlarına kadrolarında yeteri kadar yer vermeyen Sağlık Bakanlığı bu yanlış tutumunu bir an önce değiştirmelidir. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında ve Sağlık Müdürlüklerinde yanlış atamalar yaparak eğitimsiz ve deneyimsiz hekimler çalıştırmak yerine, liyakat yöntemiyle hekim atamaları yapılmalıdır.

11. Halk sağlığı anabilim dalları biraraya gelerek mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası tıp eğitiminde halk sağlığı eğitiminin standartlarını belirlemeli ve bu standartlara uygun davranmalıdırlar. Bu amaçla sayısal açıdan öğretim üyesi yetersizliği bulunan anabilim dallarında yüksek lisans, doktora uygulamaları yapılmamalı; asistan eğitiminde merkezi kurslardan, gezici seminerlerden yararlanılmalıdır.

12. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, halk sağlığı uzmanlarının sorunları ile daha yakından ilgilenmeli; halk sağlığı asistan ve uzmanlarının eğitim, sürekli eğitim ve istihdam gibi yaşamsal sorunlarının çözümünde ön planda olmalıdır. Dernek, Halk Sağlığı Anabilim Dallarının işbirliğini sağlamalı ve uluslararası standartlarda, ulusal bir halk sağlığı dergisini çıkartma görevini de üstlenmelidir.